

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ กับการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมภายหลังการผ่าตัดเต้านมออก

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ป่วยมะเร็งเต้านม เพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 20 - 60 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรสคู่ มีบุตร และยังอยู่กับสามี ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัดเต้านมและเคมีบำบัดร่วมกัน โดยจะได้รับการดูแลรักษาจนครบรอบที่ 6 (course ที่ 6) ของการรักษาด้วยเคมีบำบัด แต่ละรอบห่างกัน 1 เดือน ผู้ป่วยไม่ได้รับการส่งต่อไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลอื่น ๆ และอยู่ในระหว่างการติดตามการรักษาในโรงพยาบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการรักษาที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งได้แก่ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น และโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากสูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบบหาความสัมพันธ์ และไม่ทราบค่าของประชากร ของ Lachin (1981) (สูตรคำนวณดังแสดงในภาคผนวก ค.) ค่าความสัมพันธ์จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในสูตร ได้จากการหาความสัมพันธ์ของเครื่องมือการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ กับการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ซึ่งได้ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.34 มาแทนค่าในสูตร ผลการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้เท่ากับ 86 ราย (แสดงการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในภาคผนวก ค.)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ชุดที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของผู้ป่วย ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล เกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพก่อนการเจ็บป่วย อาชีพหลังการเจ็บป่วย

ชุดที่ 2 แบบวัดพฤติกรรมด้านอัตมโนทัศน์ เป็นแบบวัดที่ดัดแปลงมาจากของ เฟซกูโซคบาร์ง (2535) ซึ่งสร้างจากทฤษฎีการปรับตัวของ Roy เฉพาะด้านอัตมโนทัศน์ในผู้ป่วยไตวายที่รักษาด้วยการล้างไตทางช่องท้อง ผู้วิจัยได้ดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับผู้ป่วยมะเร็งเต้านม วัดอัตมโนทัศน์ 2 ด้านเช่นเดียวกัน คือ อัตมโนทัศน์ด้านร่างกาย และอัตมโนทัศน์ด้านส่วนบุคคล ซึ่งอัตมโนทัศน์ด้านส่วนบุคคลยังแบ่งย่อยออกเป็นอีก 4 ด้านคือ ด้านศีลธรรมจรรยา ด้านความมั่นคงในตนเอง ด้านเกียรติยศ-ความคาดหวัง และด้านความมีคุณค่าในตนเอง รวมทั้งสิ้น 32 ข้อ

ข้อคำถามที่มีความหมายทางบวกมี 12 ข้อ ได้แก่ 3, 6, 7, 8, 9, 17, 18, 22, 24, 26, 28 และ 29 มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้คือ

ไม่เกิดเลย	0 คะแนน
เกิดขึ้นเล็กน้อย	1 คะแนน
เกิดขึ้นปานกลาง	2 คะแนน
เกิดขึ้นมาก	3 คะแนน
เกิดขึ้นมากที่สุด	4 คะแนน

ข้อคำถามที่มีความหมายทางลบมี 20 ข้อ ได้แก่ 1, 2, 4, 5, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 23, 25, 27, 30, 31 และ 32 มีเกณฑ์การให้คะแนนตรงข้าม คือ ไม่เกิดเลย ได้ 4 คะแนน จนถึง เกิดมากที่สุด ได้ 0 คะแนน ตามลำดับ

ชุดที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมด้านบทบาทหน้าที่

เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของ Roy ในบทบาทผู้ดูแลซึ่ง เป็นบทบาทการ และมักพบปัญหาบ่อย ๆ โดยผู้วิจัยพิจารณาเนื้อหาบางส่วนจากวิทยานิพนธ์ของ วิไลลักษณ์ จันทรพวง (2534) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับโรค การสนับสนุนจากคู่สมรส กับการปรับตัวของผู้ป่วยมะเร็งเต้านม แบบสอบถามเดิมเป็นข้อคำถามที่ถามพฤติกรรมบทบาทหน้าที่โดยรวม ไม่ได้แยกให้เห็นถึงบทบาทในแต่ละด้าน ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นใหม่โดยแยกบทบาทของผู้ป่วยที่พบปัญหาออกเป็น บทบาทของภรรยา บทบาทมารดา

บทบาทการทำงานหรืออาชีพและบทบาทผู้บ่าวเร่ร่อน โดยในแต่ละบทบาทจะมีทั้งพฤติกรรมกระทำ และพฤติกรรมความรู้สึก รวมทั้งสิ้น 36 ข้อ

ข้อคำถามที่มีความหมายทางบวกมี 21 ข้อ ได้แก่ 1,2,3,6,9,11,12,14,17,18, 19,20,21,23,25,28,30,31,34,35 และ 36

มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้คือ

ไม่เลย	0 คะแนน
เล็กน้อย	1 คะแนน
ปานกลาง	2 คะแนน
มาก	3 คะแนน
มากที่สุด	4 คะแนน

ข้อคำถามที่มีความหมายทางลบมี 15 ข้อ ได้แก่ 4,5,7,8,10,13,15,16,22,24,26, 27,29,32 และ 33 มีเกณฑ์การให้คะแนนตรงข้าม คือ ไม่เลย ได้ 4 คะแนน จนถึง มากที่สุด ได้ 0 คะแนน ตามลำดับ

การหาความตรงของแบบวัดพฤติกรรมด้านอัตมโนทัศน์

การหาความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบวัดที่ผู้วิจัยดัดแปลงไป รับการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญด้านอัตมโนทัศน์ และ/หรือ ทฤษฎีการปรับตัวของ Roy และ/หรือมีประสบการณ์การดูแลผู้บ่าวมะเร็งเต้านม ได้แก่

จิตแพทย์	1 ท่าน
อาจารย์พยาบาล	6 ท่าน
พยาบาล	2 ท่าน

การหาความตรงของแบบวัดพฤติกรรมด้านบทบาทหน้าที่

การหาความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปรับการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญด้านบทบาทหน้าที่ และ/หรือทฤษฎีการปรับตัวของ Roy และ/หรือมีประสบการณ์การดูแลผู้บ่าวมะเร็งเต้านม ได้แก่

นักสังคมศาสตร์	1 ท่าน
อาจารย์พยาบาล	5 ท่าน
พยาบาล	2 ท่าน

หลังจากที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยนำแบบวัดมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ให้มีความชัดเจนทางด้านเนื้อหา ความเหมาะสมด้านภาษาและการเรียงลำดับข้อความตามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งหนึ่ง

การหาความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบวัดพฤติกรรมด้านบทบาทหน้าที่และทัศนคติ ซึ่งได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปใช้กับผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มีลักษณะ เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา จำนวน 30 ราย แล้วจึงนำมาหาค่าความเที่ยง โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) ผลการคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบวัดพฤติกรรมด้านทัศนคติ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.71 แบบวัดพฤติกรรมด้านบทบาทหน้าที่ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.79 (สูตรคำนวณดังแสดงในภาคผนวก ค.)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่าง วันที่ 15 ตุลาคม 2537 ถึง 25 พฤษภาคม 2538 มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีนครินทร์ โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น และโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ซึ่งเป็นสถานที่ให้บริการการรักษาผู้ป่วยมะเร็งเต้านมด้วยเคมีบำบัดที่คล้ายคลึงกัน

1.2 ติดต่อขอเข้าพบหัวหน้าพยาบาล และแพทย์แผนกศัลยกรรมหญิง หรือหน่วยที่ดูแลให้การรักษาด้วยเคมีรักษา ของโรงพยาบาลทั้ง 3 แห่ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งขอสำรวจจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้

1.3 ติดต่อกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานแผนกศัลยกรรมหญิง หรือหน่วยที่ดูแลให้การรักษาด้วยเคมีบำบัดของ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น และโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา โรงพยาบาลละ 1 คน เพื่อให้เป็นผู้ช่วยวิจัย

1.4 อบรมผู้ช่วยวิจัย โดยชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การวิจัยและรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ให้ผู้ช่วยวิจัยได้ศึกษา และสาธิตในการสอบถามผู้ป่วยและให้ผู้ช่วยวิจัยฝึกทำจนสามารถใช้เครื่องมือได้

2. ขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เมื่อผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามกำหนดมาติดตามการรักษาที่ตึกผู้ป่วย ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยแนะนำตนเองกับผู้ป่วย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน วิธีการเก็บข้อมูลให้ผู้ป่วยทราบ และถามความสมัครใจในการให้ความร่วมมือการวิจัย

2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยทำลาภเลข คู่ หรือ คี่ ให้ผู้ป่วยจับฉลาก หากจับได้คำตอบว่า คี่ ถือว่าผู้ป่วยรายนี้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ผู้ป่วยจะได้รับแบบวัดพฤติกรรมขณะที่มาับการรักษา ในวันสุดท้ายของการได้รับยาเคมีบำบัดของรอบที่ 6 ของการรักษา และผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยจัดสถานที่ที่เหมาะสมให้ผู้ป่วยตอบแบบวัดพฤติกรรม

สำหรับผู้ที่มีปัญหาในการอ่าน เนื่องจากสายตาไม่ดี หรือไม่ได้นำแว่นมาหรืออ่านไม่ออก ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยจะเป็นผู้อ่านเครื่องหมายนั้นให้ผู้ผู้ป่วยฟัง และให้ตอบทีละข้อ ๆ ไปจนครบทุกข้อ โดยผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัย จะเป็นผู้ทำเครื่องหมายลงในแบบวัดของผู้ป่วยด้วยตนเอง

2.4 หลังจากผู้ป่วยตอบแบบวัดเสร็จแล้ว ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยตรวจสอบคำตอบทุกข้อให้ครบถ้วน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science) โดยกำหนดความมีนัยสำคัญที่ระดับ $\alpha = 0.05$ มีขั้นตอนการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. แจกแจงความถี่และคิดอัตราร้อยละ ของลักษณะ ข้อมูลทั่วไป
2. หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ และคะแนนการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ เป็นรายด้านและโดยรวม

3. คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ระหว่างการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ กับการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ และทำการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติโดยการทดสอบที (สูตรคำนวณดังแสดงในภาคผนวก ค.)